

การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Synthesis of Research on Instructional Supervision in Basic Education Schools

รัตนา ดวงแก้ว และคณะ*¹

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ วิทยานิพนธ์และคุณานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่จัดพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2547 ถึง พ.ศ. 2552 จำนวน 37 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยและแบบสรุปงานวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะทั่วไปของงานวิจัยใช้การแจกแจงความถี่และร้อยละ ส่วนผลการศึกษาค้นพบใช้การสังเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาที่สำคัญได้แสดงให้เห็นว่า ลักษณะของงานวิจัยส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบการนิเทศและความต้องการในการนิเทศ วิธีวิจัยที่ใช้ในการศึกษาเป็นวิธีการวิจัยแบบกึ่งทดลองและแบบสำรวจ โดยตัวแปรที่ศึกษาเป็นตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้นและตัวแปรตามอย่างละ 1 ตัวแปร เครื่องมือที่ใช้วัดตัวแปรเป็นแบบสอบถามและแบบทดสอบมากที่สุด และผลจากการสังเคราะห์ได้แสดงให้เห็นว่า ผลการใช้การนิเทศการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะของครูมีความสอดคล้องกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูสามารถพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองได้ มีทัศนคติที่ดีต่อการนิเทศ และช่วยปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียน อย่างไรก็ตาม ครูก็ยังมีความต้องการการนิเทศที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังพบปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการนิเทศ ใน 3 ประการ ได้แก่ การเตรียมการนิเทศอย่างเป็นระบบ การปฏิบัติการนิเทศ และการประเมินผลการนิเทศ การศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า การนิเทศการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาคุณภาพการสอนของครู

คำสำคัญ การสังเคราะห์งานวิจัย การนิเทศการเรียนการสอน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ABSTRACT

The purposes of this study were to analyze and to synthesize research on instructional supervision in basic education schools. The sample consisted of 37 theses and dissertations submitted to 4 outstanding universities during the 2004 – 2009 academic years. Research instruments were a research quality assessment form and a research conclusion form. Data obtained were analyzed by the means of frequency, percentage, and content analysis. The main findings revealed that the majority of research contents involved the use of supervision models and the needs for supervision. The

¹ คณะผู้วิจัยประกอบด้วยอาจารย์ ดร.รัตนา ดวงแก้ว อาจารย์ ดร.เข็มทอง ศิริแสงเลิศ ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ดร.วัฒนา มัคคสมัน และรองศาสตราจารย์ ผุสดี ภูอินทร์ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

methods of the studies mostly were of the quasi-experimental and survey types dealt with one independent variable and one dependent variable measured mostly via questionnaires and tests. Moreover, the synthesis results showed that the uses of instructional supervision to develop the teacher competencies were in congruence, especially the teachers being able to develop their own instructions, having good attitudes toward supervision, and helping their students' learning improvement. However, the teachers highly needed supervision on the learner-centered instructional management. Regarding supervision problems, three aspects of the problems were found including systematic preparation for supervision, supervision practice, and evaluation of supervision. The study suggests that instructional supervision should be an effective tool for school administrators to develop their teachers' teaching behaviors.

Keywords: Research synthesis, Instructional supervision, Basic education school

ความสำคัญของปัญหา

การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นเจตนารมณ์ที่สำคัญยิ่งด้านหนึ่งของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่สถานศึกษาในทุกระดับจะต้องนำลงสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม พร้อมทั้งจัดให้มีกลไกสำคัญในการพัฒนาครู คือ การนิเทศการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ครูได้ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน อันจะส่งผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน จากเหตุผลดังกล่าวทำให้สถานศึกษาระดับขั้นพื้นฐานเห็นความสำคัญของการยกระดับคุณภาพของการเรียนการสอนของครูด้วยกระบวนการนิเทศการเรียนการสอน และสถาบันการผลิตครูหลายแห่งให้ความสำคัญกับการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการนิเทศการเรียนการสอนได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง แต่ รายงานการศึกษาที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นว่า คุณภาพของครูยังไม่เป็นที่พอใจของสังคมซึ่งสะท้อนได้จาก คะแนนเฉลี่ยจากผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนในเกือบทุกวิชาหลักต่ำกว่าร้อยละ 50 นอกจากนี้ผลสัมฤทธิ์ในระดับนานาชาติที่ประเมินโดยโครงการ Program for International Student Assessment (PISA) ของนักเรียนยังอ่อนด้อยทั้งในด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และการแก้ปัญหา รวมทั้งการเตรียมความพร้อมยังไม่เพียงพอสำหรับเด็กที่จบการศึกษากลางบังคับ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551) อีกทั้งมีรายงานการวิจัยที่แสดงให้เห็นว่า กลไกการพัฒนาครูที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จ ครูยังไม่ได้รับการฝึกอบรมครูประจำการอย่างเป็นระบบ และยังมีครูที่มีวุฒิไม่ตรงกับวิชาที่สอนเป็นจำนวนมาก ครูผู้สอนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรอย่างลึกซึ้งและไม่สามารถแปลงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูขาดการนิเทศ

ติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2551, 2552)

สภาพแวดล้อมของสังคมเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ความพยายามของการศึกษาไทยที่จะยกระดับคุณภาพของครูด้วยกระบวนการนิเทศการเรียนการสอนควรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการรวบรวมและสังเคราะห์องค์ความรู้ และความก้าวหน้าในการนิเทศการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้นำไปประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาและให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะของงานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอบเขตการวิจัย

1. การสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์เฉพาะที่เกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พิมพ์เผยแพร่ในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2547 ถึง พ.ศ. 2552 ทั้งที่เป็นงานวิทยานิพนธ์และวิทยานิพนธ์ของคณะศึกษาศาสตร์ หรือคณะครุศาสตร์จากมหาวิทยาลัยจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. เนื้อหาเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ใช้ในการศึกษา ครั้งนี้แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) ความต้องการการนิเทศ 2) รูปแบบการนิเทศ 3) การศึกษาเชิงความสัมพันธ์ 4) ทักษะการนิเทศและพฤติกรรมผู้นำของผู้นิเทศ และ 5) การปฏิบัติการนิเทศ

3. ระยะเวลาทำการวิจัย ใช้เวลา 12 เดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม 2552 ถึง เดือนกันยายน 2553

วิธิดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว คณะผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยโดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยการนิเทศการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของนักศึกษาระดับมหาดบัณฑิตที่เป็นวิทยานิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้ง ตำรา ข้อมูล วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา การสังเคราะห์งานวิจัย และการสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 2 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรของการวิจัย ที่กำหนด แล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์คุณลักษณะและสังเคราะห์

ขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นตอนที่คณะผู้วิจัยจัดทำร่างรายงานการวิจัยเพื่อเสนอต่อสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องตาม

ข้อเสนอแนะ พิมพ์และส่งรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ วิทยานิพนธ์ ในระดับมหาดบัณฑิตและและดุษฎีนิพนธ์ ในระดับดุษฎีบัณฑิต จากคณะศึกษาศาสตร์ที่จัดพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2547 ถึง พ.ศ. 2552 ที่ศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ วิทยานิพนธ์ ในระดับมหาดบัณฑิตและและดุษฎีนิพนธ์ ในระดับดุษฎีบัณฑิต จาก 4 มหาวิทยาลัย ได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร และคณะครุศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่จัดพิมพ์ระหว่างปี พ.ศ. 2547 ถึง พ.ศ. 2552 ที่ศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่คณะผู้วิจัยสามารถสืบค้นหาอ่านได้จากมหาวิทยาลัยดังกล่าวและที่ผ่านการประเมินคุณภาพ รวมจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่าง 37 เรื่อง

3. เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีเครื่องมือการวิจัย 2 ชนิด ประกอบด้วย แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย และ แบบสรุปงานวิจัย

4. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาโดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ขั้นที่ 2 สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ 1) แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยซึ่งคณะผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อประเมินความชัดเจนถูกต้องของปัญหาการวิจัย คำถามการวิจัย สมมติฐาน การวิจัย ตัวแปร นิยามศัพท์ การออกแบบการวิจัย การสุ่ม/เลือกกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปผลการวิจัย โดยกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินคุณภาพไว้ที่ร้อยละ 80 2) แบบสรุปรงานวิจัยซึ่งคณะผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อบันทึกสาระเนื้อหาจากงานวิจัยที่ได้ผ่านการประเมินซึ่งประกอบด้วยข้อมูล 3 ลักษณะ ตามรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัย ได้แก่ ชื่องานวิจัย ชื่อผู้วิจัย ปีที่พิมพ์เผยแพร่ สถาบันที่ทำการวิจัย และประเด็นที่ทำวิจัย

ตอนที่ 2 เป็นแบบสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาการวิจัย ได้แก่ ประเภทการวิจัย สมมติฐานการวิจัย วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบคุณภาพ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 3 เป็นแบบบันทึกข้อมูลที่เป็นข้อค้นพบจากการวิจัย

ขั้นที่ 3 นำเครื่องมือทั้ง 2 ฉบับมาพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการนิเทศการเรียนการสอน ด้านการวิจัยและประเมินผล และด้านการบริหารการศึกษา เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) เพื่อปรับแก้ให้เนื้อหามีความสมบูรณ์

ขั้นที่ 4 นำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มีความถูกต้องเหมาะสมแล้วนำเครื่องมือดังกล่าวไปใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอน จำนวน 37 เล่ม

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษารุ่นนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. คณะผู้วิจัยสำรวจและประเมินคุณภาพงานวิจัยทางการศึกษาที่เกี่ยวกับการนิเทศ การเรียนการสอนจากวิทยานิพนธ์ ในระดับมหาบัณฑิตและหรือดุษฎีนิพนธ์ ในระดับดุษฎีบัณฑิตที่จัดพิมพ์ระหว่างปีพ.ศ. 2547 ถึง พ.ศ. 2552 ของมหาวิทยาลัย 4 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งพบว่า มีงานวิจัยที่ตรงตามเกณฑ์ในการคัดเลือก จำนวน 37 เล่ม และทุกเล่มมีความเหมาะสมกับการนำมาสังเคราะห์

2. วิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้เครื่องมือคือแบบสรุปรงานวิจัย เป็นกรอบในการพิจารณาว่าเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ในแต่ละเรื่องตรงกับองค์ความรู้กลุ่มใดแล้วดำเนินการบันทึก

3. สรุปเนื้อหาสาระที่ได้จากข้อค้นพบจากวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ทุกเล่ม เพื่อนำมาจำแนกแจกแจงตามประเภทเนื้อหา

4. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

6. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แบ่งวิธีการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. วิเคราะห์คุณลักษณะต่างๆ ไป ของวิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ

2. วิเคราะห์ผลการเรียนที่ค้นพบในวิทยานิพนธ์และคุณนิตินิพนธ์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและบรรยายสรุปผลการวิจัย ตามลักษณะของการนิเทศการเรียนการสอนที่ศึกษา

7. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แบ่งการนำเสนอผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยใน 2 ประเด็นหลักดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของ

วิทยานิพนธ์และคุณนิตินิพนธ์

1.1 เนื้อหาที่ศึกษาวิจัย พบว่างานวิจัยมีเนื้อหาที่ศึกษาใน 5 ประเด็นเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) รูปแบบการนิเทศ 2) ความต้องการการนิเทศ 3) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศ สุขภาพองค์การ บรรยายาสององค์การ และประสิทธิภาพการสอนของครู 4) ทักษะการนิเทศและพฤติกรรมผู้นำของผู้นิเทศ และ 5) การปฏิบัติการนิเทศ

1.2 ประเภทงานวิจัยที่ใช้ศึกษา พบว่างานวิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) งานวิจัยแบบกึ่งทดลอง ใช้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศ 2) งานวิจัยเชิงสำรวจ ใช้ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศ ทักษะการนิเทศและพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้นิเทศ และการปฏิบัติการนิเทศ 3) งานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศ สุขภาพองค์การ บรรยายาสององค์การ และประสิทธิภาพการสอนของครู และ 4) งานวิจัยและพัฒนาใช้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการนิเทศ

1.3 งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม พบว่า 1) ส่วนใหญ่ศึกษาตัวแปรต้น 1 ตัวแปรซึ่งเป็นตัวแปรด้านรูปแบบการนิเทศ โดยเฉพาะการนิเทศแบบเพื่อนนิเทศเพื่อน 2)

ตัวแปรตาม พบว่า ส่วนใหญ่ศึกษาตัวแปรตามเพียง 1 ตัวแปร ซึ่งเกี่ยวข้องกับด้านผู้นิเทศ ครูผู้รับการนิเทศนักเรียน และองค์กร 3) ตัวแปรเชิงคุณลักษณะ ส่วนใหญ่เป็นด้านคุณวุฒิและประสบการณ์การสอนหรือการทำงาน 4) เครื่องมือที่ใช้วัดตัวแปรต้นหรือตัวแปรจัดกระทำ มีการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ ส่วนเครื่องมือที่ใช้วัดตัวแปรตามใช้เครื่องมือในการวิจัย 9 ประเภท ประกอบด้วย แบบทดสอบ/แบบวัด แบบประเมิน แบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ แบบรายงานตนเอง แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึกและการสนทนากลุ่ม โดยพบว่าใช้แบบสอบถามมากที่สุด รองลงมาคือ แบบทดสอบ แบบประเมิน และแบบสัมภาษณ์ ส่วนเครื่องมือที่ใช้น้อยที่สุด คือ การสนทนากลุ่ม 5) ตัวบ่งชี้คุณภาพของเครื่องมือวิจัย มี 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การตรวจสอบความสอดคล้องของผู้ประเมิน ความเที่ยงแบบ KR20/21 ความเที่ยงแบบสัมประสิทธิ์อัลฟา ความตรงเชิงเนื้อหา(ผู้เชี่ยวชาญ) ความตรงเชิงโครงสร้าง ค่าความยาก และค่าอำนาจจำแนก ตัวบ่งชี้ที่ใช้มากที่สุด คือ ความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ รองลงมาคือ ความเที่ยงแบบ KR20/21 ความเที่ยงแบบสัมประสิทธิ์อัลฟา และค่าอำนาจจำแนก ส่วนตัวบ่งชี้ที่ใช้น้อยที่สุด คือการตรวจสอบความสอดคล้องของผู้ประเมิน

2. ผลการวิเคราะห์ผลการเรียนที่ค้นพบในวิทยานิพนธ์และคุณนิตินิพนธ์

2.1 งานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู หรือการพัฒนาครูด้วยการนิเทศรูปแบบต่างๆ พบว่า ผลจากงานวิจัยแต่ละเรื่องไม่แตกต่างกัน ครุมีพัฒนาการในการจัดการเรียนการสอนของตนมากขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อการนิเทศมากขึ้น และผลการเรียนรู้ของนักเรียนดีขึ้น และรูปแบบที่ใช้ในการศึกษามากที่สุดคือรูปแบบการนิเทศแบบเพื่อนนิเทศเพื่อน

2.2 งานวิจัยที่ศึกษาการพัฒนา

รูปแบบการนิเทศ มี 2 เรื่อง เป็นการวิจัยและพัฒนาจาก ดุษฎีนิพนธ์ ผลการศึกษาพบว่า มีการพัฒนารูปแบบการนิเทศการเรียนการสอน 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) **APFIE Model** เป็นรูปแบบการนิเทศการเรียนการสอนครู วิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีแววความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน คือ **ขั้นตอนที่ 1** ศึกษาสภาพปัจจุบัน และความต้องการจำเป็น (Assessment Needs: A) **ขั้นตอนที่ 2** จัดการให้ความรู้ก่อนการนิเทศ (Providing Information: P) **ขั้นตอนที่ 3** วางแผนการนิเทศ (Formulating Plan: F) **ขั้นตอนที่ 4** ปฏิบัติการนิเทศ (Implementing: I) และ **ขั้นตอนที่ 5** ประเมินผลการนิเทศตลอดภาคเรียน (Evaluating : E) 2) **รูปแบบการนิเทศพีพีไออี (PPIE)** สำหรับการนิเทศ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ **ขั้นตอนที่ 1** เตรียมความรู้ /เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ (Preparing - P) **ขั้นตอนที่ 2** เตรียมวางแผนการนิเทศ (Planning - P) **ขั้นตอนที่ 3** ดำเนินการนิเทศ (Implementing - I) **ขั้นตอนที่ 4** ประเมินผล (Evaluating - E) รูปแบบการนิเทศทั้งสองรูปแบบ สามารถช่วยพัฒนาครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการนิเทศ ให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้สูงขึ้น ทำให้ทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศพึงพอใจ

2.3 งานวิจัยที่ศึกษาความต้องการ

การนิเทศ พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่สนใจศึกษาความต้องการในการนิเทศของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยครอบคลุมองค์ประกอบ 7 ด้าน คือ 1) หลักสูตรและการนำหลักสูตร ไปใช้ 2) การวางแผนการสอน 3) การเตรียมการสอน (ทักษะและเนื้อหาวิชา) 4) การจัดการเรียนรู้ 5) การใช้/ผลิตสื่อ

การเรียนการสอน 6) การวัดประเมินผล และ 7) การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน

2.4 งานวิจัยที่ศึกษาทักษะการนิเทศ

และพฤติกรรมผู้นำของผู้นิเทศ พบว่า ผู้นิเทศควรมีทักษะการนิเทศ 2 ทักษะ คือ **ทักษะระหว่างบุคคล** 6 ด้าน ได้แก่ 1) พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 2) คุณลักษณะเฉพาะของผู้นิเทศ 3) การเลือกใช้ทักษะตามความแตกต่างระหว่างบุคคล 4) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 5) ทักษะด้านการเป็นผู้นำ และ 6) ทักษะด้านการบริหารบุคคล และ **ทักษะทางเทคนิค** 4 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะการประเมินและการวางแผน 2) ทักษะการสังเกต 3) ทักษะการวิจัยและประเมินผล และ 4) ทักษะด้านเทคโนโลยีการศึกษา ส่วนพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้นิเทศ พบว่า ควรพัฒนาในประเด็น ดังนี้ 1) การกระตุ้นให้ครูมีความตระหนักในการใช้กลยุทธ์ 2) การสร้างสิ่งจูงใจให้ครู 3) การติดตามดูแลความก้าวหน้า 4) การใช้ทรัพยากรอย่างสร้างสรรค์ 5) การสร้างสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัยและเป็นระเบียบ 6) การดูแลการปฏิบัติการสอน และ 7) การสังเกตการสอนของครู

2.5 งานวิจัยที่ศึกษาการปฏิบัติการ

นิเทศภายในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนมีการนิเทศใน 3 ระดับ ดังนี้ 1) การนิเทศในระดับโรงเรียน พบว่าส่วนใหญ่มีการดำเนินการนิเทศ 3 ขั้นตอนโดยครูมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนเตรียมการนิเทศ 2) ขั้นตอนปฏิบัติการนิเทศ และ 3) ขั้นตอนประเมินผลการนิเทศ 2) การนิเทศในระดับผู้บริหาร โรงเรียน พบว่า มีการปฏิบัติการนิเทศภายในระดับปานกลางถึงระดับมาก โดยมีขั้นตอนการนิเทศภายใน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 วางแผนการนิเทศ ขั้นที่ 2 เตรียมการนิเทศ ขั้นที่ 3 ปฏิบัติการนิเทศ ขั้นที่ 4 สร้างขวัญกำลังใจ และขั้นที่ 5 ประเมินผลการนิเทศ 3) การนิเทศในระดับครู พบว่า ครูส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติการนิเทศระดับปานกลาง โดยพิจารณาจาก 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการสอน ด้าน

การเตรียมการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล

2.6 งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์

เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในกับสุขภาพองค์การ หรือ บรรยากาศองค์การ หรือ ประสิทธิภาพการสอนของครู โดยพบว่า 1) การปฏิบัติงานนิเทศ สามารถทำนายสุขภาพองค์การโดยรวมได้ 2) การปฏิบัติกรนิเทศภายในแบบเยี่ยมชั้นเรียนมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับบรรยากาศขององค์การ 3) การปฏิบัติกรนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับประสิทธิภาพการสอนของครู และ 4) สมรรถนะการนิเทศของผู้บริหารสามารถทำนายผลการปฏิบัติงานนิเทศในโรงเรียนโดยรวมได้

2.7 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

เกี่ยวกับการนิเทศของงานวิจัยที่ศึกษา พบว่ามี 3 ด้าน ได้แก่ 1) ปัญหาด้านการเตรียมการนิเทศ โดยมีข้อเสนอแนะให้มีการเตรียมการนิเทศอย่างเป็นระบบ และเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องตอบสนองความต้องการของผู้รับการนิเทศ 2) ปัญหาด้านการปฏิบัติกรนิเทศ โดยมีข้อเสนอแนะให้คัดเลือกผู้นิเทศอย่างเหมาะสม ทำความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาผู้นิเทศให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 3) ปัญหาด้านการประเมินผลการนิเทศ โดยมีข้อเสนอแนะให้ดำเนินการกำกับติดตามการนิเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน และให้จัดทำรายงานผลการนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศ

8. อภิปรายผล

จากผลการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน

ระหว่างปีพ.ศ. 2547 ถึง 2552 มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. คุณลักษณะของงานวิจัยที่นำมา

สังเคราะห์ จากผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยเชิงกึ่งทดลองที่ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครู โดยรูปแบบที่ได้รับการศึกษามากที่สุดคือการนิเทศแบบเพื่อนนิเทศเพื่อน ส่วนการนิเทศในรูปแบบอื่นแม้จะเรียกชื่อต่างกัน แต่เมื่อวิเคราะห์แล้วพบว่า มีแนวคิดที่สอดคล้องกัน คือ เป็นกิจกรรมการนิเทศเพื่อพัฒนาทักษะการสอนของครู มุ่งเน้นให้ครูได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งต่างจากการนิเทศแบบคลินิกที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญของผู้นิเทศในการพัฒนาครูผ่านกระบวนการนิเทศที่เน้นการเข้าเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อสังเกตการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ (Beach และ Reinhartz, 2000) รองลงมาเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจที่เป็นการศึกษาเชิงเปรียบเทียบแต่ไม่ได้ศึกษาถึงความเป็นเหตุเป็นผลของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม มีส่วนน้อยที่เป็นงานวิจัยที่ศึกษาเชิงความสัมพันธ์ และงานวิจัยและพัฒนาที่ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการนิเทศ การที่งานวิจัยส่วนใหญ่สนใจศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวกับสมรรถภาพในการจัดการเรียนรู้ของครู ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สมรรถภาพการนิเทศของผู้นิเทศ และการนิเทศงานวิชาการของผู้บริหาร แสดงว่า ผู้วิจัยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาของนางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (2541: 190-191) และเจตนาธรรมณ์ของการปฏิรูปการเรียนรู้ ที่ระบุให้การนิเทศการเรียนการสอนเป็นกลไกสำคัญ เพื่อช่วยให้ครูได้ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน อันจะส่งผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

2. ผลการวิเคราะห์ผลการศึกษาค้นพบในวิทยานิพนธ์และคุณนิตินิพนธ์ จากผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า

2.1 การพัฒนาครูโดยใช้การนิเทศในรูปแบบต่างๆ ทำให้ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้และใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและระดับชั้นของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อการนิเทศการเรียนการสอน และสามารถส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นภัสวรรณ ทศนาญชลี (2552); จตุรงค์ ธนะสีลังกูร (2547); โสภภาพ ไสยแพทย์ (2550); อดิศักดิ์ พงษ์พิชญ (2550); และสามารถ ทิมนาค (2545) อย่างเห็นได้ชัด จึงอาจกล่าวได้ว่า การนิเทศการเรียนการสอนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของครูเพื่อให้ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และการนิเทศการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใด ต่างก็เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Beach และ Reinhartz (2000) ที่ได้นำเสนอการนิเทศการเรียนการสอนรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ครูและผู้บริหารโรงเรียนได้เลือกใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตน เช่น การนิเทศแบบคลินิก การนิเทศแบบประเมินตนเอง การนิเทศแบบร่วมพัฒนา และการนิเทศแบบพัฒนาดตนเอง นอกจากนี้ สุมน อมรวิวัฒน์ (2547) ได้นำเสนอการนิเทศแบบกัลยาณมิตรนิเทศที่เน้นการใส่ใจ การร่วมใจ การตั้งใจ และการเปิดใจ โดยเห็นว่าเป็นรูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมกับ สังคมไทยและเหมาะสมกับ สภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ต้องการการทำงานร่วมกันแบบกัลยาณมิตร อย่างไรก็ตาม พบว่า ยังมีปัญหาอุปสรรคในการขับเคลื่อนการนิเทศการเรียนการสอนหลายประการ สอดคล้องกับรายงานการวิจัยสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้น

พื้นฐาน โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ที่ระบุว่ากระบวนการนิเทศที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จ เพราะครูยังไม่ได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับหลักสูตร ไม่ได้รับการพัฒนาให้สามารถจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศติดตามและประเมินผลการพัฒนาครูยังไม่ต่อเนื่อง อีกทั้งครูส่วนใหญ่ไม่ได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์ที่มีความรู้ชำนาญเฉพาะทาง มีแต่เพียงการนิเทศภายในที่โรงเรียนดำเนินการเองและยังไม่มีความมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของยูเนสโก โดย De Grauwe (2000) เกี่ยวกับการนิเทศในโรงเรียนของกลุ่มประเทศอาเซียน 5 ประเทศ ได้แก่บังกลาเทศ อินเดีย เกาหลี เนปาล และศรีลังกา ที่พบว่า โดยภาพรวมของการนิเทศในทุกประเทศ ยังไม่มีประสิทธิภาพ อันเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ

2.2 ความต้องการการนิเทศ

จากการสังเคราะห์ พบว่าสอดคล้องกับสภาพปัญหาต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น กล่าวคือ ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ทั้งผู้บริหารและครูผู้นิเทศไม่มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพียงพอที่จะนิเทศครู และมีภาระงานมากจนไม่มีเวลาพอเพียงที่จะทำให้กระบวนการนิเทศดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ นอกจากนี้ ครูยังไม่ให้ความร่วมมือซึ่งอาจเป็นเพราะว่าไม่เข้าใจและอาจคิดว่าเป็นการจับผิด และประการสำคัญคือครูผู้รับการนิเทศไม่ได้รับผลสะท้อนการนิเทศจากผู้นิเทศ ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับการรายงานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ที่พบว่าการจัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังไม่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทั้งนี้ เนื่องจากปัญหาที่สำคัญคือครูผู้สอนยังไม่ได้รับการพัฒนาที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการอย่างแท้จริง

2.3 ทักษะการนิเทศและ

พฤติกรรมผู้นำของผู้นิเทศ จากการสังเคราะห์ พบว่า ทักษะที่จำเป็นของผู้นิเทศมี 2 ทักษะ ได้แก่ **ทักษะระหว่างบุคคล** ซึ่งเป็นความสามารถของผู้นิเทศที่จะเข้าใจถึงความรู้สึกและความแตกต่างของผู้รับการนิเทศ และสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้รับการนิเทศได้ กับ **ทักษะด้านเทคนิค** ซึ่งเป็นความสามารถของผู้นิเทศในเชิงการปฏิบัติการ ผลการศึกษาสอดคล้องกับข้อค้นพบของพัชรินทร์ แก้วเจริญ (2545) ที่พบว่า ผู้นิเทศควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 4 ด้าน คือ มีบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ มีความสามารถและรอบรู้ในเชิงวิชาการและวิชาชีพ มีความรู้ความสามารถที่จะทำการนิเทศได้ และมีความรู้ความสามารถในเชิงบริหารจัดการ และสอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่านที่เสนอว่า ผู้นิเทศที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีความรู้ 4 ทักษะ 4 ได้แก่ มีความรู้ในเรื่องการบริหารจัดการ พฤติกรรมมนุษย์ หลักสูตรและการสอน และการพัฒนาองค์การสำหรับทักษะ 4 ได้แก่ มีทักษะทางเทคนิค การทรงคน การจัดการศึกษา และการสร้างความคิด (กรมสามัญศึกษา, 2539) เมื่อพิจารณาผู้บริหารโรงเรียนในฐานะเป็นผู้การนิเทศภายในโรงเรียน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องมีทักษะการนิเทศดังกล่าว และควรมีพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อจะได้สร้างศรัทธาและแรงจูงใจให้แก่ครูในการพัฒนาการเรียนการสอน เพราะจากการสังเคราะห์พบว่าปัญหาสำคัญในการนิเทศการเรียนการสอน คือ ผู้นิเทศและผู้บริหารโรงเรียนมีข้อจำกัดทั้งในเรื่องความรู้และทักษะการนิเทศ จากข้อค้นพบของ Kowal และ Steiner (2007) สะท้อนให้เห็นว่า ทั้งผู้บริหารและผู้นิเทศในฐานะ Instructional coach ต้องมีคุณลักษณะ 3 ประการ คือ มีความรู้ในศาสตร์การสอน เป็นผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาสาระ และเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์

2.4 การปฏิบัติการนิเทศ จาก

การสังเคราะห์ได้สะท้อนให้เห็นว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพทุกโรงเรียนมีกระบวนการนิเทศที่ชัดเจนและมีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่อาจมีบางกิจกรรมที่แตกต่างกันไปตามบริบทและเป้าหมายของโรงเรียน ซึ่งกระบวนการนิเทศดังกล่าวเป็นกระบวนการที่ สงัด อูทรานันท์ (2530) ได้เสนอว่าเหมาะสมกับสังคมไทย โดยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) วางแผนการนิเทศ 2) ให้ความรู้ในสิ่งที่จะต้องทำ 3) ปฏิบัติการนิเทศ 4) สร้างขวัญและกำลังใจ และ 5) ประเมินผลผลิตของการดำเนินการ ซึ่งในแต่ละขั้นตอนต่างมีความสำคัญ ดังนั้นกระบวนการนิเทศจึงต้องมีความชัดเจน เป็นรูปธรรม และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และสิ่งที่สำคัญคือ การสร้างขวัญและกำลังใจของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ตลอดจนการติดตามประเมินผลการนิเทศและสะท้อนข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบเพื่อการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (2542) พบว่ากระบวนการนิเทศในโรงเรียนที่ไม่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่เป็นปัญหาในขั้นการปฏิบัติการนิเทศ ด้วยเหตุนี้ ผู้บริหารจึงต้องกำหนดโครงสร้างระบบการนิเทศของโรงเรียนและคณะกรรมการนิเทศที่รับผิดชอบ พร้อมทั้งระบุบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน

9. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่

พบว่า ประสิทธิภาพของการนิเทศการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับความตระหนักของบุคลากรทางการศึกษาทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศเกี่ยวกับความสำคัญของผู้เรียนและความพร้อมที่จะร่วมมือกันเพื่อยกระดับคุณภาพของผู้เรียน โดยมีความเชื่อมั่นว่ากระบวนการนิเทศเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาครูเพื่อยกระดับผู้เรียน จากข้อค้นพบดังกล่าว จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) หน่วยงานระดับนโยบาย ควรสร้างความตระหนักต่อความสำคัญของการนิเทศที่มีต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน ด้วยการกำหนดเป็นนโยบาย เป้าหมายและแผนงานเพื่อให้โรงเรียนนำไปปฏิบัติ

2) โรงเรียน ควร บรรจุ แผนงานการนิเทศภายในเป็นหนึ่งในแผนงานหลักของงานวิชาการ และผู้บริหารโรงเรียนควรมีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย พร้อมทั้งกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ

3) ผู้บริหาร โรงเรียน ควร กระตุ้นให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของผลที่เกิดกับผู้เรียน โดยกำหนดเป็นนโยบายอย่างชัดเจนว่าจะใช้กระบวนการนิเทศการเรียนการสอนเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการสอนของครู เพื่อนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน

4) ผู้บริหาร โรงเรียน ควร กระตุ้นให้ครูเกิดความต้องการในการนิเทศ และเต็มใจรับการนิเทศ ด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการนิเทศ สร้างแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองและเพื่อนร่วมวิชาชีพ ตลอดจนสนับสนุนส่งเสริมให้ครูได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการนิเทศทุกขั้นตอน

1.2 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่

พบว่า การนิเทศทุกรูปแบบช่วยพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพได้ และมีรูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพและกระบวนการนิเทศที่เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ในบริบทต่างๆ อย่างหลากหลาย จากข้อค้นพบดังกล่าว จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) โรงเรียนควรนำรูปแบบการนิเทศที่มีประสิทธิภาพและกระบวนการนิเทศจากงานวิจัยไปประยุกต์ใช้หรือทดลองความน่าจะเป็นให้

สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของคน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนของครู และระบบการนิเทศการเรียนการสอนของโรงเรียน

2) ผู้บริหาร โรงเรียน ควร เปิด โอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการศึกษา วิเคราะห์ และทดลองใช้การนิเทศแต่ละรูปแบบ เพื่อค้นหาแนวทางนิเทศที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของครู

3) ผู้บริหาร โรงเรียน ควร จัดระบบและรูปแบบการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน พร้อมทั้งจัดระบบการพัฒนาผู้นิเทศให้มีความรู้และทักษะการนิเทศอย่างมีคุณภาพ มีการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ ตลอดจนอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับปัจจัยในการดำเนินการนิเทศอย่างพอเพียงและเหมาะสม

1.3 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่พบว่า งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนยังไม่กระจายตามระดับการศึกษาและเนื้อหาสาระอย่างเหมาะสม และลักษณะปัญหาการวิจัยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาสภาพตัวแปรที่ยังให้สารสนเทศที่ไม่ลึกซึ้งเท่าที่ควร ทำให้โรงเรียนขาดข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนพัฒนาครูให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียน จากข้อค้นพบดังกล่าว จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) สำนักงาน เขต พื้นที่ การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการทำวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนในประเด็นที่มีความลึกซึ้งและซับซ้อนขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสามารถให้คำอธิบายได้ในเชิงความเป็นเหตุเป็นผลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนิเทศการเรียนการสอน เพื่อให้ข้อค้นพบจากการวิจัยมีประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างจริงจังและยั่งยืน

2) สำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ โรงเรียนทุกระดับในเขตพื้นที่ ทำการวิจัยเกี่ยวกับการ นิเทศการเรียนการสอนเพื่อหาแนวปฏิบัติที่ดีของตนเอง ซึ่งจะส่งผลในการกระตุ้นให้ครูเห็นความสำคัญของการ นิเทศ เกิดการพัฒนาเทคนิควิธีการสอนของตนเองและ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้

3) โรงเรียน และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูการทำวิจัยเกี่ยวกับ การนิเทศการเรียนการสอน พร้อมทั้งสนับสนุน งบประมาณและจัดฝึกอบรมการทำวิจัย ตลอดจนจัด สัมมนาเผยแพร่งานวิจัยให้ครบวงจร

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนา รูปแบบการนิเทศ หรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องในเชิงลึกโดยใช้ศาสตร์อื่นที่เกี่ยวข้องมาร่วมพิจารณา

2.2 ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่ ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อประสิทธิภาพของ การนิเทศการเรียนการสอนภายในโรงเรียนขนาดต่างๆ กัน

2.3 ควรใช้การวิจัยแบบผสมผสาน ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อ ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของการนิเทศการเรียนการสอนใน รูปแบบต่างๆ กับประสิทธิผลการสอนของครูและ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยติดตามผล การนิเทศการเรียนการสอนภายในโรงเรียนที่เป็น การศึกษาระยะยาว เพื่อจะได้ทราบปัญหาอุปสรรคที่ แท้จริงของการนิเทศการเรียนการสอนและแนวทางการ พัฒนาให้การนิเทศการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือของ ผู้บริหาร โรงเรียนในการพัฒนาครูอย่างยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กรมสามัญศึกษา (2539) *แนวทางการนิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ: หน่วยงานนิเทศฯ กรมสามัญศึกษา
- กระทรวงศึกษาธิการ (2553) *การนิเทศแนวใหม่: กลไก ปฏิรูปการศึกษา*. ค้นคืนวันที่ 20 ธันวาคม 2553 จาก <http://www.moe.go.th/websm/2010/dec/444.html>
- จตุรงค์ ธนะสีสังกูร (2547) *การนิเทศคลินิกเรื่องการจัด กิจกรรมพัฒนาทักษะการพูดของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้ห้องปฏิบัติการ ทางภาษา*
- นภัทสรพรรณ ทศนาญชลี (2552) *รูปแบบการนิเทศให้ครู ใช้ไตรสิกขาในการสอน*. เอกสารการประชุม ทางวิชาการของคุรุสภาครั้งที่ 5 เรื่อง การวิจัย เพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้และการบริหาร การศึกษา (หน้า 391-400) จัด โดยสำนักงาน เลขาธิการคุรุสภา กรุงเทพมหานคร: บริษัท ส เจริญการพิมพ์จำกัด
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (2541) *การ สังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาด้วยการ วิเคราะห์ห่อภิมาณและการวิเคราะห์เนื้อหา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี
- พัชรินทร์ แก้วเจริญ (2545) *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้นิเทศภายในวิทยาลัยเทคนิคในภาคใต้* ค้นคืนวันที่ 20 กรกฎาคม 2553 จาก http://www.thaiedresearch.org/thaied/?q=thai ed_results
- สงัด อุทรานันท์ (2530) *การนิเทศการศึกษา: หลักการ ทฤษฎีและการปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร: โรง พิมพ์มิตรสยาม

- สามารถ ทิมมาต (2545) “การนิเทศการสอนแบบเพื่อน
ร่วมพัฒนาวิชาชีพ เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการ
อ่านในวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 –
3” วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัย
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- สุมน อมรวิวัฒน์ (2547) *กลยุทธ์ในการนิเทศเพื่อสร้าง
ผู้บริหาร: กลยุทธ์ในการนิเทศเพื่อสร้าง
โรงเรียนให้เข้มแข็ง*. กรุงเทพมหานคร: ห้าง
หุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551) *รายงาน
การศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ. 2549*
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) *รายงานการ
วิจัยสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา
การจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนา
คุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*
กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิ.ที.ซี.
คอมมิวนิเคชั่น
- สำรอง ไกรเพชร (2550) *การนิเทศภายใน โดยใช้ครูเป็น
ฐานเพื่อพัฒนาความสามารถในการทำวิจัยใน
ชั้นเรียนของครู โรงเรียนบ้านจังกะ อ.ลำโรง
ทาบ จ.สุรินทร์* ค้นคืนวันที่ 20 กรกฎาคม 2553
จาก [http://www.thaiedresearch.org/
thaied/?q=thaied_results](http://www.thaiedresearch.org/thaied/?q=thaied_results)
- โสภภาพร ไสยแพทย์ (2550) *ผลการใช้กระบวนการ
นิเทศแบบมีส่วนร่วมที่มีต่อการพัฒนา
พฤติกรรมการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพ
จริงแบบยั่งยืนของครูคณิตศาสตร์* สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3
ค้นคืนวันที่ 20 กรกฎาคม 2553 จาก
http://www.thaiedresearch.org/thaied/?q=thaied_results.
- อดิศักดิ์ พงษ์พิษณุ (2550) *ผลการนิเทศแบบมีส่วนร่วมที่
มีต่อพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้แบบใช้คำถาม
ของครูปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3*
ค้นคืนวันที่ 20 กรกฎาคม 2553 จาก
http://www.thaiedresearch.org/thaied/?q=thaied_results.
- Beach, D. M. & Reinhartz, J. (2000). *Supervisory
leadership: Focus on instruction*. Boston:
Allyn & Bacon.
- De Grauwe, A. (2000). “Supervision and support
services in five countries:
A comparative analysis”. In UNESCO
(IIEP), *Improving school efficiency: The
Asian experience*. pp. 95-110. Retrieved
September 18, 2007, from
<http://www.unesco.org/iiep>.
- Kowal, J. & Steiner, L. (September, 2007).
Instructional coaching. Retrieved
October 10, 2008, from
www.centerforcsri.org.